

Despărțirea de un prieten al Bucovinei: Dan Mănuță¹

Horst FASSEL*

Nu a fost o surpriză, însă familia a sperat că el ar putea să-și aniverseze cel de-al 79-lea an de viață (20 mai 1938). La data de 7 mai 2017 a trecut la cele veșnice, în orașul său natal, Dan Mănuță, profesor de literatură română la Universitatea din Iași (activitate începută în 1994) și director al Institutului de Filologie Română „A. Philippide” (între 1990 și 2012). Putem doar spera că elevii și colaboratorii săi vor fi, în continuare, inspirați și provocați de activitatea sa prodigioasă, chiar dacă, în zilele noastre, putem pune sub semnul întrebării acest lucru. Căci spiritul științific și cunoștințele pe care Dan Mănuță le stăpânea nu sunt deloc aproximative. Tatăl său, preotul ortodox Mihai Mănuță, el însuși om de știință, a avut grijă de timpuriu ca fiul său să învețe franceză, germană și engleză, fapt ce-i va facilita o mare deschidere către cultura vest-europeană. Pe de altă parte, i-a revelat fiului cât de importantă este descoperirea și cercetarea adevăratelor interdependențe a necunoscutelor din domeniul culturii. Aceasta a fost, până la urmă, deviza celui dispărut: aducerea la lumină a coerențelor reale, a construcției miturilor și clișeele, găsirea și devalorarea izvoarelor aflate în arhive și biblioteci. Centrele de greutate ale metodei sale de cercetare, atât de variate, se apropie de cercetarea fundamentală junimistă, ai cărei membri au studiat în Austria și Germania. Interesele și angajamentul său privitoare la literatura română l-au apropiat pe Dan Mănuță de cunoașterea contextului european. De aici provine puternica sa preocupare pentru multiculturala Bucovină. Și nu în ultimul rând, datorită preocupării sale pentru cultura minorităților din Țara Fagilor, a intermediat importantul parteneriat al Institutului ieșean cu Institutul „Bucovina” din Rădăuți.

În România comunistă, parcursul profesional al cercetătorului nu a fost unul lipsit de dificultăți. Ca fiu de preot, nu a putut ocupa un loc la Universitatea din Iași, astfel încât a trebuit să predea într-un sat din Moldova, fără conexiuni de transport. Din 1963, el a venit la Departamentul de istorie literară al Filialei Academiei din Iași, unde și-a fixat temele de cercetare și unde a ajuns până la cea din urmă treaptă ierarhică, cea de director. Străduințele sale s-au îndreptat în direcția descoperirii Iașiului cultural (și a Moldovei, în general), în care, chiar și figurile „minore” au jucat un rol important; în 1971 îi apare prima carte, despre scriitorii Junimii. A urmat un stagiu doctoral centrat pe obiectivele criticii literare junimiste (1975), apoi o culegere de documente despre mișcarea literară mai sus-amintită (1973). Pe de altă parte, a adunat noi dovezi despre activitatea lui Mihai Eminescu, Titu Maiorescu, dar și despre autoarea bilingvă Mathilde Kugler-Poni, fiica arhitectului bucovinean

¹ Articol publicat în limba germană cu titlul *Abschied von einem Freund der Bukowiner. In Jassy starb der Literaturwissenschaftler Dan Mănuță* („Südostdeutsche”, nr. 8, 20 iunie 2017, p. 8).

* Wuppertal, Germania (Horst Fassel, istoric literar: 15. 08. 1942, Timișoara, România – 04.12. 2017, Wuppertal, Germania).

Karl Kugler. Dan Mănuță a adunat informații despre profesorii bucovineni Josef și Constantin Meissner, fiind atent și la literatura de limbă germană din Bucovina, de la al cărei model funcțional s-au revendicat unii scriitori români. Acestea au putut fi recuperate în special în *Dicționarul literaturii române de la origini la 1900* (1979), profesorul Mănuță făcând parte dintre inițiatori și coordonatori. Și mai bine se evidențiază direcțiile sale de interes în *Dicționarul general al literaturii române*, publicat în șapte volume, unde apare un număr mare de scriitori de limbă germană din Banat, Bucovina sau din Transilvania, care sunt importanți pentru literatura din spațiul românesc. O privire asupra tuturor operelor literare apărute în România în limba naționalităților conlocuitoare, cum este, de exemplu, *Dicționarul biografic al scriitorilor din Banat*, din 2005 (coordonator Alexandru Ruja), nu a fost, din păcate, posibil, în ciuda tuturor eforturilor sale. Interesul lui Dan Mănuță pentru legăturile dintre literatura română și cea germană este dovedit nu numai de editarea jurnalului lui Iacob Negruzzi, în perioada când acesta era student la Berlin, și a memoriilor profesorului de germană Constantin Sporea, ci și în numeroasele lucrări despre Mitte Kremnitz, despre modelele germane ale lui Mihai Eminescu ș.a.m.d. Din lista celor publicate de cel dispărut trebuie amintite monografiile sale despre marii prozatori Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, I. Al. Brătescu-Voinești.

Cu dispariția lui Dan Mănuță, nu numai cercetarea literară românească și Universitatea au de pierdut, ci peisajul academic românesc în întregime, deoarece deschiderea sa pentru noile descoperiri, pentru recuperarea și conservarea bunelor tradiții culturale (ar trebui adăugate aici neobosita sa determinare și corectitudinea sa în ceea ce-i privește pe germani) au devenit, din nefericire, nu numai în Moldova rare.

Traducere de Nicoleta Borcea
Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași
 România

The Departure of One of Bukovina’s Friends: Dan Mănuță

This text was written *in memoriam* Dan Manuca who was a professor at the Faculty of Letters, “Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi, and the director of “A. Philippide” Institute of Romanian Philology – the Iasi Branch of the Romanian Academy, between 1900 and 2012. His father, Mihai Manuca, an orthodox priest and a scholar, was deeply concerned with the education of his son who was taught French, German and English since childhood. The opportunity of learning foreign languages offered him a broad view of the West European culture.

Dan Manuca was interested in studying M. Eminescu’s activity, as well as the activity of Junimea’s representatives and the work of Mathilde Kugler-Poni; he also collected information about professors Josef and Constantin Meissner from Bukovina, and focused generally on the German literature written in Bukovina. He was one of the authors and coordinators of *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* [‘The Dictionary of the Romanian Literature from Its Origins to 1900’] and a collaborator to *Dicționarul general al literaturii române* [The General Dictionary of the Romanian Literature]. He wrote monographs about M. Sadoveanu, L. Rebreanu, I. Al. Brătescu-Voinești.

Dan Manuca’s interest in the connections between the Romanian and the German literatures is emphasized by his activity of editing Iacob Negruzzi’s diary written when Negruzzi was a student in Berlin, as well as the memoirs of Constantin Sporea, a teacher of German; the same interest is revealed by his many articles about Mite Kremnitz and the German influences used by M. Eminescu.